

సాయంత్రం ఆరైంది. సూర్యుడు అస్తమిస్తున్నాడు.

తూర్పు వాకిలి ముందు నిల్చున్న తల్లి శాంతమ్మ, అప్పటికి రెండు గంటల ముందు నించి కొడుకు మధుసూదనం గురించి ఎదురుచూస్తోంది.

ప్రతిరోజూ మధ్యాహ్నం మూడైనప్పటి నించీ ఆమె ధ్యాసంతా కొడుకు మీదే ఉంటుంది. సరిగ్గా అదే టైంకి మధు కాలేజీ నించి వస్తాడు. వచ్చేసరికి బిడ్డ ఆకలితో ఉంటాడని, ఏదో ఒకటి చేసి ఉంచడం శాంతమ్మకి అలవాటు. తీరా సమయానికి బిడ్డ రాకపోతే ఆమె హృదయాన్ని ఎవరో పిండినట్లుగా బాధపడిపోతుంది. ఆ రోజు మధ్యాకి ఇష్టమని మైసూర్ పాక్ చేసింది. అది తయారైనాక ఒక పళ్ళెంలో బోర్లించింది. అది పళ్ళెం నిండా విస్తరించుకొంది. ముక్కలు కోసి అది చల్లారినాక డబ్బాలో పెడదామనుకొంది.

చల్లారక ముందే మధు వస్తే అప్పటికప్పుడే పెట్టమని పేపీ పెడతాడు. అలా చేస్తే మైసూర్ పాక్ పాడిపాడి అయిపోతుంది. 'వీడెప్పుడూ ఇంతే! తొందరకూడ వచ్చి తండ్రికి' అనుకొని మైసూర్ పాక్ పూర్తిగా బయటికి కనిపించకుండా దాచింది. సాయంత్రం నాలుగంటలకల్లా రావల్సిన కొడుకు అయినా రాకపోయేసరికి అందోళన పడసాగింది. రావడంతోటే 'అమ్మా ఆకలిస్తోందే తినడానికేమైనా పెట్టు' అని హడావుడి చేసి కొడుకు, ఇవార ఇంకా ఎందుకు రాలేదు? వాడసలే ఆకలికి తట్టుకోలేడు. ఏ స్నేహితుడింటైనా వెళ్ళాల్సొచ్చినా ముందు ఇంటికి వచ్చి ఏదో ఒకటి తినాకే వెళ్ళేవాడు. వాడికసలు హోటల్ కి వెళ్ళే అలవాటు కూడా లేదు. మరలాంటి వాడు ఈ వేళ టైంకి ఇంటికెందుకు రాలేదు? అన్న ప్రశ్న ఆమెని కుమ్మరి పురుగులా తొలుస్తోంది.

ఆ వేళ పొద్దున్నే మధు కాలేజీకి వెళుతుంటే అతన్ని సాగనంపడానికి వీధి గుమ్మం వరకూ వచ్చిన శాంతమ్మకి కుడికన్ను అదిరింది. కుడికన్ను అదరడం మంచి శకునం కాదు. ఇవార ఏమోతుందో ఏమిటో అని అప్పుడే అనుకొంది. తరువాత లోపలికి వచ్చి వెంకటేశ్వర స్వామికి దండం పెట్టుకొని తన ఇంటిని చల్లగా చూడమని వేడుకొంది.

మధు రాక ఆలస్యమయ్యేసరికి, పొద్దున్న కుడికన్ను అదిరిన సంగతి జ్ఞాపకం వచ్చింది శాంతమ్మకి. ఆమెలో ఒక్కసారిగా తన శక్తంతా హరించుకు పోయినట్లుంది. ఒంటినిండా చెమట పట్టింది. నిర్భోలేక పోయింది. వీధి గడప మీద కూలబడిపోయింది. కొద్దిసేపటి వరకూ స్తబ్ధంగా ఉండిపోయింది.

'ఏం శాంతమ్మా! ఇక్కడ కూర్చున్నావ్?' అని పలకరించింది పక్కంటి కమలమ్మ. ఉలిక్కిపడి ఈ లోకంలోకి వచ్చి పడిన శాంతమ్మ, 'ఏం లేదు... ఏం లేదు. బాబు ఇంకా రాలేదని చూస్తున్నాను' అని చెప్పింది.

అప్పటికి బాగా చీకటి పడింది. వీధిలో నిద్రుద్దీపాలు వెలుగుతున్నాయి. చుట్టుపక్కల అందరిల్లోనూ లైట్లు వేసి ఉన్నాయి. ఒక్క శాంతమ్మ ఇంట్లోనే దీపాలు వెలగడం లేదు.

దీనికే ఇంత ఇదై పోవాలా? ఎక్కడికి వెళతాడు? ఎక్కడికి వెళ్ళడు. దార్లో ఏదైనా పని ఉండి ఆగిపోయాడేమో? వచ్చేస్తాడే ముందు లేచి వెళ్ళి ఇంట్లో దీపం పెట్టుకోమని చెప్పే వెళ్ళింది కమలమ్మ.

అప్పుడు లేచి వెనక్కి తిరిగిన శాంతమ్మకి తన కంటిపాపడు కనిపించకపోయేసరికి తన కళ్ళల్లో పేర్కొన్న కఠినమైన చీకటి తన ఇంట్లోకి పాకినట్లుపించింది.

నెమ్మదిగా ఇంట్లోకి అడుగుపెట్టే హోల్ లైట్ వేసింది. ఆ వెలుగులో గోడ మీద వేలాడుతున్న వెంకటేశ్వరస్వామి పటానికి, అలివేలు మంగమ్మ పటానికి దండం పెట్టి, గోడ మీద నించీ వాల్చిద్దర్నీ తన హృదయంలో బంధించి, తన ఎదర నిలుపుకొని, 'నా కొడుకును కాపాడు స్వామీ. వాడికే ఆపదా లేకుండా చూడు తండ్రి. నాకు కడుపుకోత లేకుండా చూడమ్మా! ఏ జన్మలో చేసుకొన్న పాప ఫలితమో, ఈ జన్మలో పసుపు కుంకాలకి దూరం చేసింది' అంటూ వేలవేల దండాలు పెట్టుకొంది. ఆ తరువాత చెంపలు వేసుకొని, తెలివీ తెలవక ఏమైనా తప్పుచేసి ఉంటే క్షమించమని వేడుకొంది. ఆ తరువాత ఆ ప్రశ్నే ఉన్న భర్త ఫాటోకి దండం పెట్టుకొని 'నీ కొడుకుని, వన బంగారు తండ్రిని నూరేళ్ళు బ్రతకమని ఆశీర్వదించు' అని కోరుకుంది.

వెళ్ళే సరి యాదాదికే కొడుకు పుట్టాడు. ఆ తరువాత సంవత్సరానికి, ఎవరికీ అంతపట్టని జబ్బుతో ఆకస్మాత్తుగా భర్త పోయాడు. అతను చనిపోయే ముందు భార్యని, కొడుకుని దగ్గరకు తీసుకొని 'నేను లేనని బాధపడకు శాంతా! వీళ్ళ నన్ను చూసుకో'. వీడి కోసం గుండె దిటపు చేసుకొని బ్రతుకు' అని శాసించినట్లుగా చెప్పాడు.

అతను మిగిలిపోయిన ఆస్తినించి వస్తున్న కాస్తంత ఆదాయంతో, లోకాన్నంతా మధుసూదనంలానే చూసుకొంటూ బ్రతుకుతోంది శాంతమ్మ.

మధు అల్లరి చిల్లర వాడేమీ కాదు. ఈ రోజుల్లో కుర్రాల్లా అతనికే దురలవాట్లా లేవు. కాకపోతే గ్రాడ్యుయేషన్ ఫైనల్ ఇయర్ లో ఉన్నా చిన్న పిల్లడిలా అల్లరి చేస్తాడు. తన దగ్గర మారాం చేస్తాడు. వాడికి మాత్రం ఎవరున్నారు. ఒక్క తను తప్ప అనుకొంది శాంతమ్మ. ఆమె కళ్ళల్లో నీళ్ళు తిరిగాయి. 'వచ్చేస్తాడు... వచ్చేస్తాడు. పిచ్చితండ్రి. వాడికి మాత్రం సరిగ్గా కళ్ళు తనని చూడాలని ఉండడా' ననుకొని మురిసిపోయింది.

గతాన్నించి, వర్తమానాన్నించి, భవిష్యతులోకి వెళుతున్న కాలం

శాంతమ్మకి ఎదురునిల్చి రాత్రి తొమ్మిదైందని చెప్పింది. అప్పుడే తొమ్మిదైందానీ ఆళ్ళర్నపోయింది శాంతమ్మ టేబుల్ వాచ్ చూసి. మధుసూదనం భోజనం చేసి టైం ఇది. వాడసలే ఆకలికి ఆగలేడు. బయట ఏమైనా తినాడో లేదో? ఫ్లస్ షో నదిలే టైం. స్నేహితుల బలవంతం మీద సినీమాకి వెళ్ళినా ఈసేటికి వస్తూ ఉంటాడు. ఇంకో సారి ఇలా చేయొద్దని గట్టిగా మంద లించాలి. ఆ యోగ్య, నా మతి మండ పిల్లా డికి ఇంకా అన్నం

వండలేదు. నా ముటుకు పొద్దున్న మిగిల్చి అన్నం సరిపో తుంది. వాడు అన్నం వేడిగా లేకపోతే తినడు' అనుకొని వెళ్ళి, అన్నం వండింది. పొద్దుటి కూరలు వేడి చేసింది.

అదృశ్యమైనవాడు

-నందిగం కృష్ణారావు

తొమ్మిదివ్వర దాటింది. ఊర్లో ఏ మూల ఉన్న సినిమా హాలు నించి నడిచాచ్చినా ఈ పాటికి ఇల్లు చేరాలి కదా? ఇంకా ఎందుకు రాలేదు? దార్లో ఏమైనా అయి ఉంటుందా? అసలే రోజులు బాగోలేవు, అనుకొంటూ శాంతమ్మ తిరిగి వీధి గుమ్మంలోకి వచ్చి నిల్చింది.

చలికాలం కావడంతో వీధిలో పెద్దగా జనసంచారం లేదు. అందరూ తలుపులు, కిటికీలు వేసుకున్నారు. ఆ వీధిలోకి వచ్చి పోయే వాళ్ళ అడుగుల శబ్దం స్పష్టంగా వినిపిస్తోంది. అడుగుల చప్పుడు విన్నప్పుడల్లా చలికి ముడుచుకు బద్దకంగా పడుకున్న కుక్కలు లేచి మొరుగుతున్నాయి.

అడుగుల చప్పుడికి కుక్కలు మొరిగినప్పుడల్లా శాంతమ్మ ఆశగా చూసింది. మొరగే కుక్కలు కొడుకువేస్తూ చేస్తాయేమోనని భయపడింది.

చూస్తుండగానే రాత్రి పడకొండైంది. మధు జాడ లేదు. తమ ఇంట్లోనే వెనక గదిలో అద్దెకుంటున్న విశ్వనాథాన్ని లేపింది శాంతమ్మ.

విశ్వనాథం ఒంటరి బ్రాహ్మణుడు. అతను వైదికుడో, నియోగో ఎవరికి తెలవదు. అనసరాన్ని బట్టి నడుచుకొంటాడు. అందుచేత ఉన్నవాళ్ళు అతన్ని కర్మకాండలు జరిపించడానికీ, లేనివాళ్ళు శుభకార్యాలు జరిపించడానికీ పిలిపిస్తారు. ఈ మసలేవీ లేనప్పుడు అతను నలుగురికీ మంచి మాటలు చెప్పి, శుభం వలికి వాళ్ళిచ్చిన తృణమో, ఫణమో తీసుకొంటాడు.

విశ్వనాథం అప్పటికి నిద్రపోలేదు. కాని అప్పుడే నిద్రనించి లేచినట్లు నటించాడు. అతను అంతకు ముందే మధుసూదనం రాని సంగతి, శాంతమ్మ కంగారు పడుతున్న విషయమూ గ్రహించాడు. అయినా, ఆ విషయం ఎరగనట్లు ఊరుకొన్నాడు.

మొహం మీద ప్రశాంతత పులుముకొని, చిరునవ్వుతో ఏం కావాలని ప్రశ్నించాడు.

'బాబూ! ఇప్పటివరకూ మా మధుసూదనం రాలేదు. ఎప్పుడూ ఇంత పొద్దుపోయేవరకూ రాకుండా ఉండలేదు. కాస్త వాడి స్నేహితుల ఇళ్ళకి వెళ్ళి కనుక్కొని రా నాయన' అని అడిగింది.

'ఏ వెకండ్ వోకైనా వెళ్ళి ఉంటాడేమో...'

సెకండ్ షో అయిపోయేవరకూ మూడూమన్న వెబుదామనుకున్నాడు, విశ్వనాథం. అలా చెప్పేటయితే ముసల్లి అర్ధరాత్రి వరకూ మేల్కొని ఉండి

తిరిగొచ్చి తనని తోపుతంద నుకొన్నాడనం. అందుచేత ఈ గొడవేదో ఇప్పుడే తేలిస్తే మంచిదనుకొని, లోపలికి వెళ్ళి ఒంటిమీద చొక్కా వేసుకొని వచ్చాడు. మధుసూదనం స్నేహితులెవరో వాళ్ళు ఎక్కడెక్కడ ఉంటారో వివరంగా చెప్పింది శాంతమ్మ.

'అలాగేనండీ మీరేమీ కంగారు పడొద్దు' అని ధైర్యం చెప్పి బయలుదేరాడు విశ్వనాథం.

విశ్వనాథం అన్ని చోట్లా వెదికాడు. ఎక్కడా మధు జాడ తెలవలేదు. ఆ రోజు అతను మామూలుగానే కాలేజీ నించి ఇంటికి బయలుదేరినట్లు చెప్పారని స్నేహితులు.

రోజు మధుతోపాటూ వాళ్ళింటి దగ్గరలో ఉన్న దీపక్ మహల్ వరకూ కలసివచ్చే అతని స్నేహితుడు కుమార్ మాత్రం మధుని నలుగురు వ్యక్తులు దీపక్ మహల్ ప్రక్క సందులోకి తీసుకువెళ్ళి జీప్నీ జీవలోకి కూర్చోపెట్టుకోవడం చూశానని చెప్పాడు.

ఈ రోజుల్లో జీప్నీ జీప్ పోలీసులు మాత్రమే వాడుతున్నారు. అంటే మధుని పోలీసులు తీసుకువెళ్ళలేదు కదా? అని అనుమానించేడు విశ్వనాథం. ఈ రోజుల్లో కుర్రాల్ని నమ్మడానికి వీలేదు. పాతకేళ్ళు నిండని కుర్రాళ్ళు చాలా మందికి నక్కలైట్లతో సంబంధాలు ఉంటున్నాయి. మధు ఎప్పుడూ ఏదో ఒక పుస్తకం చదువుతూ సీరియస్ గా ఉంటాడు. అతను చదివే పుస్తకాలు రామాయణ మహాభారతాలలో, వేదోపనిషత్తులో కాదు... ఎందుకైనా మంచిదని 'మధుని తీసుకువెళ్ళిన వాళ్ళు పోలీసులు కాదు కదా'నని అడిగాడు.

'అలా లేరంటే వాళ్ళు పోలీసులనుకొంటే నేను ఊరుకొనే వాణ్ణా' అన్నాడు కుమార్.

గుండెలు మీద భారం దిగి పోయినట్లుంది విశ్వనాథానికి. 'హమ్మయ్య' అని నిట్టూర్చాడు.

విశ్వనాథం వెనక్కి తిరిగాడు. కుమార్ కూడా అతన్ని అనుసరించాడు.

వాళ్ళు మధుసూదనం ఇంటికి వెళ్ళేసరికి అర్ధరాత్రి దాటిపోయింది. విశ్వనాథం ఏమైనా కబురు తెస్తాడేమోనని శాంతమ్మ ఆతృతగా ఎదురుచూస్తోంది.

అతని ప్రక్కన కుమార్ ని చూసి, ముందు మధుసూదనమే ననుకొంది. ఎంతో సంతోషంతో కొడుక్కూ ఎదురెళ్ళడానికి రెండు మెట్లు దిగింది. అప్పుడు పోల్చుకొంది, వస్తోంది తన కొడుకు కాదని.

విశ్వనాథం ఏం దుర్వార్త తీసుకు వస్తున్నాడోనని శంకించిందామె. భయంతో ఆమె గుండెలు వేగంగా కొట్టుకున్నాయి.

విశ్వనాథం ఆమె మొహం చూసి మధు రాలేదన్న విషయం కనిపెట్టాడు. అయినా 'వచ్చాడ అండీ' అని అడిగాడు.

విశ్వనాథానికామె సమాధానం చెప్పలేదు. 'బాబూ మా మధుని చూశావా?' అని కుమార్ని అడిగింది.

'సాయంత్రం మేం ఇద్దరం కల్చే వచ్చాం ఆంటీ' కుమార్ తోపాటూ వచ్చిన మధు ఏమయ్యాడు? గాలిలో కల్చిపోయాడా? ధూళితో కొట్టుకుపోయాడా? నేల వీలితే ఆ నేలలో కూరుకుపోయాడా? నింగి కెగిరిపోయాడా? ఏమయ్యాడు? ఏమయ్యాడు? తన మధు ఏమయ్యాడు? అని ఆమె బయట కనిపించని మధుసూదనాన్ని తన హృదయంలో చూసుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తోంది.

అప్పుడా ఇంటి ముందర ఒక జీప్నీ జీప్ వచ్చి ఆగింది. ఆ జీప్ లోంచి బిలబిల్లాడుతూ పోలీసులు దిగారు.

మధు కూడా ఆ జీప్ లోంచి దిగుతాడేమోనని ఆశపడ్డాడు కుమార్.

అందులో మధు లేడు. మరెవరో మధు ఏమయ్యాడు? 'మధుసూదనరావు ఇల్లు ఇదేనా?' అని అడిగింది. తలుపు చెక్కిలా అడ్డంగా బలిమన్న ఇన్ స్పెక్టర్.

'మా మధు' అని శాంతమ్మ ఏదో అడిగేలోగానే, ఇన్ స్పెక్టర్ ఆమెని ఒక ప్రక్కకి వెళ్ళి జబర్దస్తిగా ఇంట్లోకి వెళ్ళాడు.

అతన్ననుసరించారు మిగతా పోలీసులు. పుస్తకాల పెట్టెలూ, పరుపుల క్రిందా, దిల్లినీ చించి వెదికారు. ఎక్కడా మధు కనిపించలేదు వాళ్ళకి. ఇంట్లో వున్న సామాన్లన్నీ చిందరవందర చేశారు.

మధు రాసుకొన్న నోట్స్ తీసుకు చూసి ఎలకల కంతలో కొండను కనుగొన్న వాళ్ళా మొహం పెట్టాడు ఇన్ స్పెక్టర్.

'బాబూ అని మధు రాసుకున్న నోట్స్ నన్నీ ముట్టుకోనివ్వడు. ఇల్లు ఇప్పుడే' అడిగింది శాంతమ్మ

శాంతమ్మని ఫిక్కారంగా చూశాడు ఇన్ స్పెక్టర్. 'జరుగు' అంటూ ఆమెని ప్రక్కకి తోశాడు. ఆ ధాటికి శాంతమ్మ క్రింద పడింది. ఆమె తల గడపకి తగిలి, తల చిట్టింది. బాధతో 'అమ్మా!' అంటూ స్పృహ కోల్పోయింది.

(మిగతా 14వ పేజీలో...)

కవర్ స్టోరీ

కవర్ స్టోరీ సూపర్!

జనవరి 4, ఆంధ్రభూమి ఆదివారం అనుబంధంలోని 'జండాల్ని ఉన్న ఎడెండా నున్నా' కవర్ స్టోరీ రియల్టీ సూపర్. భానుమతిగారి ఇంటర్వ్యూ ఈ వారం అనుబంధానికి మరింత వన్నె తెచ్చింది. భానుమతి కవితలన్నీ మా మునుము దోవాయి. వారంవారం ఇలా కొత్తకొత్త సాగసులతో, మనసును దోచే ముస్తాబుతో మా అందరి మున్నవలను సాండుతున్న ఆంధ్రభూమి ఆదివారం అనుబంధానికి కృతజ్ఞతలు.

-మరవల్లి యశ్వంతరావు, శ్యామలాదేవి (శ్రీకాకుళం)

చిత్ర సీమకే ఆణిముత్యం!

జనవరి 4, ఆదివారం అనుబంధంలో పి.భానుమతితో ఇంటర్వ్యూ చదివాను. ఇంటర్వ్యూ కాబట్టి ఆమె కొన్ని విషయాల్ని మాత్రమే చెప్పారు. ఎవరినైనా సాగిడేలుస్తున్న బహుముఖ ప్రజ్ఞా(శా)శీలి అని అనడం రివాజా. కానీ ఆ వదం అందరికీ వర్తించదు. భానుమతి వంటి వారికి వర్తించదు. తెలుగు చలనచిత్ర సీమలో ఆమె ఒక అద్భుతాన్ని సృష్టించారు. తెలుగు చలనచిత్ర చరిత్ర రాష్ట్ర ప్రభుత్వార్యాయాల్లో భానుమతి పేరు ఉండి తిరుతుంది. ఆమె నటి, నర్తకి, రచయిత్రి, గాయకురాలు, దర్శకురాలు, నిర్మాత, స్టూడియో అధినేత. తెలుగులో ప్రప్రథమ మహిళా దర్శకురాలిగా ఆమె పేరు సాందింది. ఆమెకి సంగీతం అంటే ఎంత ప్రేమంటే, తను నిర్మించిన ప్రతి చిత్రంలోనూ త్యాగరాజ కీర్తన,

అష్టపద, జానలీయో, తరంగిణి, అన్నమయ్య పదమో ఉండేది. మరో విశేషమేమంటే ఆమె తన సాటర్ని తానే సాడుకునేది, మరొకరికి ఆమె సాడలేదు!

'వరవిక్రయంలో' నటిస్తున్నప్పుడు విశ్వనాథ సత్యనారాయణగారితో ఆమెకి పరిచయం కలగడం యాదృచ్ఛికం కావచ్చు. నిజానికి 'వరవిక్రయం' రాసింది కాళుకూరి నారాయణరావుగారు. ఇక ఆమె రచనల్లో సునిశితమైన హాస్యం తోగి చూసేది - 'మరచెంబు' కథ తరువాత 'అత్తగారు - ఆవకాయ' 'అత్తగారు - అమెరికా యాత్ర' వంటి ఎన్నో హాస్యకథలు రాశారు. ఏది ఏమైనా భానుమతి తెలుగు చలనచిత్ర సీమకే ఒక ఆణిముత్యం వంటిది. సందేహం లేదు.

'భానుమతి' కుంతలాల కుంచెలు' కవితా సంపుటిపై అద్దేపల్లి రామమోహన్ రావుగారి సమీక్ష ఎంతో బాగుంది. గ్రంథ సమీక్ష చేయడంలో అద్దేపల్లి వారి శైలి మనోహరంగా ఉంటుంది. సమీక్ష చేసిన గ్రంథాన్ని కొని చదవాలనిస్తుంది. చార్లెస్ డి. యజ్ఞమూర్తి లభ్యం వ్యాసం బాగుంది. చార్లెస్ డి. యజ్ఞమూర్తి రచయిత 7 సంపుటలు రాశారు. ఒక్కో పుస్తకంలో 600 పేజీల చొప్పున ఉన్న ఈ గ్రంథాన్ని చదివితే చార్లెస్ విశ్వరూపం కనిపిస్తుంది. ప్రపంచంలో మరే నటుడు, నటిపై ఇంత విస్తృతంగా గ్రంథాలు వెలువడలేదు. చార్లెస్ తన స్వల్పకాల మనకే కళ్ళు తడి పెట్టింది, అవి తుడుముకునేలోగానే ఫక్కా నవ్వినాడు. సునిశితమైన హాస్యానికి చిరునామా - చార్లెస్ డి. యజ్ఞమూర్తి.

-మునునూరి రామచంద్రమూర్తి (విజయవాడ)

ర్యాగింగ్ ఏ సంస్కృతి?

హింసాత్మక నేర ప్రవృత్తి

ర్యాగింగ్ అనేది హింసాత్మక నేర ప్రవృత్తి. అడవులలో ఉండి క్రూరమృగాల్లా ఈ ర్యాగింగ్ విషయంలో మన సమాజంలో ఉన్న విద్యార్థులు ప్రవర్తిస్తున్నారు. ఏ మారుమూల ప్రాంతం నుంచో చదువుకొని ప్రయోజకులుగా అవ్వాలన్న లక్ష్యంతో వచ్చిన విద్యార్థులకు కాలేజీలో ర్యాగింగ్ అనే హింసాత్మక ప్రవర్తనవల్ల వారి జీవితాలు అనేక ఒడిదుడుకులకు దారితీస్తుంది. ఏదిఏమైనా ఈ ర్యాగింగ్ హింసాత్మక ప్రవర్తన విరూపలను ప్రభుత్వం తగిన చర్యలు తీసుకొని మూలాంటి విద్యార్థుల జీవితాలు కాపాడాలని ఆశిస్తున్నాను.

-వి.సుబ్బాచంద్రబాబ్స్ (విజయనగరం)

ఆటవిక సంస్కృతి

జీవరాసిలో మూల్గాడ జంతువు మనిషి. సంచార జీవిగా ఉన్న మానవుడు కొంతకాలానికి స్థిర నివాసాన్ని ఏర్పరచుకొని సంఘ జీవనానికి అలవాటుపడ్డాడు. అనేక వికృతాలవలన ధరించిన మానవుడు ఆటవిక జీవనం నుండి తైలవదీ నాగరికం తైలవు మళ్ళి వానివలననే దుర్భుక్తుడై. అల్పికి, భార్యకు, సోదరికి, సోదరులకు తేడా ఏర్పరచుకున్నాడు.

యోగవరంగా, సంస్కృతీకరంగా ఎంతో ముందున్న మన విదేశీ సంస్కృతి చేయూతో ర్యాగింగ్ అనే ఈ ఆటవిక సంస్కృతి విద్యార్థులలో పాకింది. సీనియర్ తాను అధికారిగా జూనియర్ను ఏర్పరచడం ర్యాగింగ్ సారాంశం. నియమబద్ధ జీవనం గడిపే ముందు వ్యంగ్య పద్ధతులను అవలంబించడం ఘోరం. ఈ విషయం సంస్కృతిని విషేధించి విద్యార్థులలో చ్యుతల్యం చేయాలి.

-వాస్తు రామచంద్ర (వెల్దురు)

అనాగరిక సంస్కృతి

50 సం.ల స్వాతంత్ర్య భారతంలో సుదీర్ఘ చరిత్ర కలిగిన మన సంస్కృతి సాంప్రదాయాలను అప్రతిష్ట పాలుచేసే అంతర్గత అనాగరిక సంస్కృతిలో ర్యాగింగ్ ఒక మచ్చుతునక. ర్యాగింగ్ రాక్షసత్వానికి బలైపోయిన విద్యార్థులు ఎంతోమంది ఉన్నారు. పై చదువులకై దూర ప్రాంతాల నుండి వచ్చి ర్యాగింగ్ అనే అనాగరిక సంస్కృతి పేరిట మానసిక శారీరక హింసలకు ఎంతోమంది బలై పోతున్నారు.

-బండమిడి శ్రీనివాస్ (పుట్టపాక)

'ర్యాగింగ్ రక్కసి'

విజ్ఞానాన్ని, విజ్ఞానము అందించే విశ్వవిద్యాలయాల్లో విద్యార్థుల రూపంలో 'ర్యాగింగ్ రక్కసి' స్వైరవిహారం చేయడం అత్యంత విషాదకర పరిణామం. మదూర ప్రాంతాల నుంచి ఎందరో విద్యార్థులు ఎన్నో ఆశలతో, కలలతో యూనివర్సిటీ ప్రాంగణంలోకి అడుగుపెట్టగానే అచ్యుతం పలికేది ర్యాగింగ్ రక్కసిని చెప్పడం అతిశయోక్తి కాదు. ర్యాగింగ్ విషేధ చట్టం చేసినా, అదింకా విశ్వవిద్యాలయాలకు చేరినట్టే లేదు. ఒకప్పుడు విశ్వవిద్యాలయాల్లో విద్య అంటే రసింద్రుని విశ్వభారతిలో విద్యను అభ్యసించినంత సంబరంగా ఉండేది. కానీ నేడు విశ్వవిద్యాలయాల్లో విద్య అంటే విశ్వాంధుల ర్యాగింగ్ ను విలయాలు. ర్యాగింగ్ రక్కసి ప్రధాన సమస్యగా మారకముందే దీనిని పూర్తిగా నిర్మూలించాలి.

-నక్కె బాలమురళీకృష్ణ (సోంపేట)

అర్థ భర్తన

వస్త్రావహరణం చేసే నరకం

ర్యాగింగ్ ఏ సంస్కృతి అంటే? ఇతరులకు చెప్పలేం. ఎందుకంటే నేడు కాలేజీలలో సీనియర్ స్టూడెంట్స్, జూనియర్ స్టూడెంట్స్ ఏడిపించడమే వాళ్ళ జన్మహత్యగా భావిస్తున్నారు. అసలు ర్యాగింగ్ అంటే కొత్తగా కాలేజీలో ప్రవేశించే జూనియర్లను సీనియర్లు వాళ్ళ భయాన్ని పోగొట్టే వాళ్ళతో 'ప్రైండ్స్ చేసుకోనే విధంగా ఉండాలే కానీ 'కాలేజీకి ఎందుకొచ్చారా బాబు' అనే ఫీలింగ్ వాళ్ళ హృదయాలలో నాలుకొనే విధంగా ఉండకూడదు. ర్యాగింగ్ అంటే కాలేజీలో 'ప్రైండ్స్ చేసే స్వరంలా ఉండాలే తప్ప వస్త్రావహరణం చేసే నరకంలా ఉండకూడదు.

-కొత్తపల్లి శ్రీ వెంకటరమణశాస్త్రి (వెదవల్లి)

నరదల హరివిల్లు

ర్యాగింగ్ అనేది సీనియర్ స్టూడెంట్స్ కొత్తగా కాలేజీలో చేరిన జూనియర్ విద్యార్థులకు కాలేజీ అనగానే దానిపట్ల ఉన్న బిడీయం పోవాలని, సీనియర్స్ కు జూనియర్స్ కు మధ్య స్నేహ సంబంధాలు ఏర్పడాలని ఆకాశాయతనంగా నరదాగా సాగే ఆట ర్యాగింగ్. కానీ ఇప్పుడు ఈ ర్యాగింగ్ ప్రాణాంతకమై అమాయక విద్యార్థుల ప్రాణాలు కోల్పోయేటంత గొప్ప విధంగా రూపుదిద్దుకుంది. ర్యాగింగ్ రాక్షసంగా కాకుండా మితంగా లయబద్ధంగా ఉంటేనే బావుంటుందని నా అభిప్రాయం.

-కెల్లె విఘ్నేశ్వరరావు (విజయనగరం)

ర్యాగింగ్ రాక్షసత్వానికి అడ్డుకట్ట వేయాలి

జీవితం మీద ఎన్నో ఆశలు పెట్టుకొని ఉన్న నేటి విద్యార్థులకు కూకాలలో ర్యాగింగ్ అనేది అత్యంతాత్మలకు దారితీస్తుంది. రాష్ట్రంలోని విశ్వవిద్యాలయాలలో ర్యాగింగ్ ను విషేధించినా ఇటీవల జరుగుతున్న ర్యాగింగ్ బాధితుల ఆత్మహత్యల సరంపరను చూస్తుంటే ర్యాగింగ్ రాక్షసత్వానికి అడ్డుకట్ట వేయడానికి ప్రభుత్వం చూపిస్తున్న చొరవ ఏమిటనేది సులభంగానే అర్థమవుతుంది. ఆర్.ఇ.సి.

పరంగల్లో ర్యాగింగ్ కు బలైన రాఘవేందర్ ముఖ్యమంత్రికి రాసిన కన్నీటి అక్షరాల తడి ఆరకముందే పరంగల్లోని 'కిట్స్' కాలేజీ విద్యార్థి రవి ఆత్మహత్య చేసుకున్నాడు. ఏ కారణాలతో సమర్పించినప్పటికీ ర్యాగింగ్ అనేది రాక్షస సంస్కృతిలో ఒక భాగం మాత్రమే. ఆర్థేమస్సులు తేవడం ముఖ్యం కాదు. నాటి అమలుపట్ల చిత్తశుద్ధి ఉండాలనే విషయాన్ని ఇప్పటికైనా ప్రభుత్వం గ్రహించాలి.

-ముత్తాబత్తుల వెంకటేశ్వరరావు (అమలాపురం)

దురాచార సంస్కృతి

జ్ఞానదేవాలయాలగా విలసిల్లే విద్యాలయాలు నేడు ర్యాగింగ్ రోగంతో విలవలు కోల్పోతున్నాయి. భవిష్యత్తుధాతలుగా భాసిల్లే విద్యార్థులు ఈ దురాచార సంస్కృతిలో మునిగి తేలుతున్నారు. స్నేహం, ఆత్మీయత మనుగులలో విద్యార్థుల మధ్య ఈ విషం ప్రబలంగా వ్యాప్తమైందటం విచారకరం. తోటి విద్యార్థిలో స్నేహపూరిత వాతావరణాన్ని పెంపొందించజేసే సీనియర్లు రకరకాల పద్ధతులతో అన్నివిధాల అగచాట్లకు గురిచేసే చివరకు వారి మరణాలకు కూడా కారణమయ్యే ర్యాగింగ్ సంస్కృతి అనే పదంలోకి వర్తించదు. ఆ వాతావరణానికి దూరంగా వచ్చితమ విద్యార్థులు పెంపొందించుకుంటే ఈ సంస్కృతి అతిత్యరతో దూపుమారుతుంది.

-బోరుసు రామచంద్రరావు (వానపల్లి)

ఓ విష సంస్కృతి

ర్యాగింగ్ ఓ విష సంస్కృతి. నేడు విద్యాలయాల్లో ఇది విస్తృత దూరం దాలుస్తోంది. కొత్తగా కూకాలలో అడుగుపెట్టిన విద్యార్థిని విద్యార్థులు ర్యాగింగ్ వల్ల అనేక ఇబ్బందులకు గురవుతున్నారు. ఇటీవలి కాలంలో ఈ ర్యాగింగ్ ప్రతి విద్యాలయానికి పాకింది. సరదాగా ఏడిపించడం వేరు, హింసించి సైకావికారండాన్ని పొందడం వేరు.

-వి.బాలకృష్ణ (సామర్లు)

మీ అభిప్రాయాలను పంపాల్సిన చిరునామా ఎడిటర్ (ఆదివారం ఆంధ్రభూమి) 36, సరోజినీదేవి రోడ్, సికింద్రాబాద్-3

అదృశ్యమైనవాడు (కథ)

(11వ పేజీ తరువాయి...)

'అవి ఏ ముందని మీరు అలాగ ప్రవర్తించారు' అంటూ అవేశంగా ముందుకొచ్చాడు కుమార్. అతను ఇన్స్పెక్టర్ని చూడగానే, ఆళ్ళరసోయాడు! 'మీరు... మీరు... మీరే కదా మధునా తీసుకెళ్ళింది' అని అడిగాడు.

దానికి సమాధానం చెప్పలేదు ఇన్స్పెక్టర్. 'నువ్వు కూడా టెర్రరిస్టులా ఉన్నావు. మీ నాయకుడు మధు ఎక్కడున్నాడో చెప్పు' అని నిలేశాడు.

కుమార్ ఆళ్ళరసోయాడు. నోట్లోంచి మూలాల తీసి, 'ఏళ్ళి తీసుకువెళ్ళి నాలుగు తగిలిస్తే కానీ నిజం చెప్పడు' అన్నాడు ఇన్స్పెక్టర్. కాన్స్టేబుల్ వచ్చి కుమార్ని రెక్కలు పట్టుకొని బలవంతంగా జైన్ ఎక్కించారు.

ఇది చూసిన విశ్వనాథానికి గుండెల్లో రైపు పరిగెట్టాయి. ఇన్స్పెక్టర్ జేమ్ ఎక్కడూ ఒక్కసారి విశ్వనాథం కేసి అనుమానంగా చూశాడు. విశ్వనాథం తన మెళ్ళో ఉన్న రుద్రాక్షమాల తీసి కళ్ళకుద్దుకున్నాడు. ఏడితో తనకి ప్రమాదం లేదుకానీ ఇన్స్పెక్టర్ అతన్ని వదిలేశాడు. ఇన్స్పెక్టర్ జేమ్ ఎక్కాడు. జేమ్ పోలీస్ స్టేషన్ కేసి కదిలింది. ఒక గంట తరువాత కానీ శాంతమ్మ స్పృహలోకి రాలేదు. అప్పుడొకటి ఆ రోజంతా ఏం జరిగిందో గుర్తుకు రాలేదు. తానెందుకు గడప మీద పడుకున్నానా ననుకొంది. వంటింట్లో నేల మీద చిందర వందరగా పడిపోయిన మైసూరీపాకే ముక్కలు తను గుభాలింపుతో ఆమెని పలకరించాయి. 'ఇంకా రాలేదు కదా?... నా పిచ్చికన్న ఇంకా రాలేదు కదా?' అనుకొంటూ లేచింది. వెయ్యి టన్నుల బరువును మోస్తున్నట్లుగా తలంతా భారంగా ఉంది. ఉన్నపళంగా నేలలోకి కూరుకు పోతామోననుకొని గోడని ఆసరా చేసుకొంది. అప్పుడొకటి ఆ రోజు జరిగిన సంఘటనలన్నీ ఒక్కొక్కటిగా గుర్తొచ్చాయి. తను గాయపడ్డ దానికంటే తనని పోలీసు లనుమానించినందుకు ఆమె ఎక్కువ బాధపడింది.

తన కొడుకు ఎవర్ని భూనీ చేశాడని, ఎవరి కొంపలు కూల్చాడని పోలీసులు ఈ దురాంతానికి దిగారు? వాడు లేనప్పుడే ఇంత యాగి చేశారో, వాడు కనిపించి ఉంటే వాణ్ణి ఏం చేసేవారో?... ఏ లాకప్ లోనో పడేసి చితకొట్టే వారేమో... ఏ ఎస్కాంటర్ పేరు మీదో వాణ్ణి చంపేసే వారేమో... ఇప్పుడైనా నాళ్ళానని చెయ్యరని నమ్మకమేమిటి, ఇప్పుడు దొరకలేదు కదానని చెప్పే మళ్ళీ వస్తారేమో? ఏ సందు మొదట్లోనే మూలుపేసి కాటేస్తారేమో? నన్ను రకరకాల అనుమానాల్లోటి, భయాల్లోటి ఆమె నిలుపునా వోణికి పోయింది. అప్పటివరకూ మధు రాలేదని దిగులు పడేసిన ఆమె, ఇంక మధు రాకుండా ఎక్కడైనా వెళ్ళిపోయి బ్రతికిపోతాడనుకొంది.

పోలీసుల కృషినించకుండా, తనకృషినిపెట్టి ఎక్కడైనా వెళ్ళిపోవునని చెబుతామనుకొని మధు కోసం రాత్రింబగళ్ళు ఎదురుచూస్తోంది శాంతమ్మ. కుమార్ని నానా హింసలు పెట్టారు. అతను మధునా మర్చిపోయాడని నిర్ధారించుకొన్నాక, అతని దగ్గర బాంబులు దొరికాయని కేసుపెట్టారు. ఆ తరువాత అతను తను ఏ పాపం ఎరగనని చెప్పుకుంటూ తిరుగుతున్నాడు.

మధు ఒక కల్పన. అతను చెయ్యని నేరం లేదు. ఎస్కాంటర్ లో చచ్చిపోయిన వాళ్ళు అతని వారసులు. పోలీసులు అతని కోసం గాలిస్తున్నారు. రెండురోజుల కొకసారి శాంతమ్మ ఇల్లంతా గాలిస్తున్నారు.

అతన్ని పట్టిస్తే అక్షలు ఇస్తామని ప్రభుత్వం ప్రకటించింది. మధు రాకూడదు. రాకూడదు. పోలీసులకి చిక్కకూడదు. తన కడుపులో చిచ్చుపెట్టుకూడదు అని కనిపించని దేవుళ్ళని వేడుకొంటోంది శాంతమ్మ. 'చెప్పు? చెప్పు? ఏ కొడుకెక్కడున్నాడో చెప్పు. గుర్తుమెంటే ఇచ్చే అక్షల రూపాయలు సేకే ఇస్తా' అన్నాడు ఇన్స్పెక్టర్ ఒకసారి ఆమె ఇల్లు పోదా చేసివచ్చాడు. 'అక్షలక్కనా తల్లి ప్రేమెక్కనా?' అని అడిగింది కన్నీళ్ళింకిపోయిన ఆ తల్లి. నెల్లమీద టోపీ తీసుకొని తిరిగి నెల్ల మీద కదలకుండా వెళ్ళుకొని 'పోలీసోడికున్న వనరు ఎక్కన' అని చెప్పి వెళ్ళిపోయాడు.

